

Kontaktperson:
Jonas Lindén

Revidering av utvärderingsplan med anledning av Fast-Care (PO F)

Sammanfattning

Förslaget är att Fast-Care: programområde F (PO F) utvärderas inom ramen för den övergripande programutvärderingen som genomförs i slutet av programperioden. Den utvärderingen har särskilt fokus på kriterierna relevans och samstämmighet. I en sammanvägd bedömning av programområdet kan utvärderingen även använda programuppföljning och andra relevanta utvärderingsunderlag. Detta upplägg lever upp till regelverket för utvärdering i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2021/1060 och tar samtidigt hänsyn till de förutsättningar för utvärdering som råder för PO F vad gäller datatillgång och tidsramar.

Bakgrund

Den 17 maj 2023 fattade regeringen beslut om att föreslå till Europeiska kommissionen en ändring av det nationella programmet för Europeiska socialfonden+ (ESF+) 2021-2027. Kommissionen godkände programändringen den 18 september 2023. Programändringen innebar att 5 procent av anslaget fördelades om till ett nytt programområde, benämnt Fast-Care (PO F), syftande till att hjälpa individer som omfattas av massflyktsdirektivet att komma i arbete.

Följande underlag beskriver hur ESF-rådet föreslår att utvärderingsplanen för ESF+ ska revideras för att även omfatta PO F. Som utgångspunkt för vägvalen redogör vi för vilka regelmässiga krav som finns i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2021/1060 samt vilka omständigheter som påverkar hur satsningen kan utvärderas rent metodologiskt. Slutligen beskrivs i en bilaga alla revideringar som föreslås i utvärderingsplanen för programmet för ESF+ inför godkännande av övervakningskommittén.

Regelverk för utvärdering

För att besvara frågan om vilka krav som ska uppfyllas gällande utvärdering av PO F är följande delar i regelverket av relevans:

- Hela programmet ska utvärderas.¹

¹ Artikel 44 i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2021/1060.

- Utvärderingar på programnivå ska genomföras med utgångspunkt i de utvärderingskriterier som specificeras i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2021/1060. Samtliga utvärderingskriterier behöver inte användas i samtliga utvärderingar.²

Samlat betyder det att PO F ska utvärderas för att leva upp till utvärderingskraven i förordningen. Det ska dock tilläggas att det inte finns något i regelverket som anger att varje programområde ska ha en egen utvärdering. Organiseringen av vilka utvärderingar som täcker vilka delar av programmet beskrivs inte i förordningen utan är något som beskrivs och styrs av utvärderingsplanen. Valet av de utvärderingskriterier och utvärderingsfrågor som sätter ramarna för utvärderingsinsatsens inriktning och omfattning är flexibelt.

Utvärderingsbarhet i PO F

Med begreppet utvärderingsbarhet menas förutsättningarna för att en insats ska kunna utvärderas på ett tillfredsställande sätt. I fallet med PO F finns det omständigheter som påverkar programområdets utvärderingsbarhet och vilka utvärderingsfrågor som är rimliga att ställa.

- **Begränsade dataförutsättningar:** Programområde F omfattas av Svenska ESF-rådets indikatormodell för ESF+ och kommer att ingå i ESF-rådets löpande återrapportering och uppföljningen av programmet. Därför är det möjligt att följa utvecklingen för PO F vad gäller det finansiella genomförandet, antal projekt och deltagare samt deltagarnas situation i samband med projektavslut. Förutsättningarna för att i en utvärdering göra djupare förklarande analyser, med uppföljningsdata, är dock begränsade eftersom deltagarna inte har svenska personnummer. Deltagarna har samordningsnummer men dessa kan inte matchas mot andra register och dessutom finns få eller inga uppgifter om deltagarna i andra register vilket gör att det är svårt att konstruera kontrollgrupper i en utvärdering. PO F omfattas inte heller av långsiktiga resultatindikatorer som visar deltagarnas situation sex månader efter projektavslut.
- **Tidsmässiga begränsningar:** Projektens genomförandeperiod inleddes hösten 2023 och ska avslutas mars 2024. Projektet pågår i cirka sex månader. Den korta genomförandeperioden, och det faktum att insatserna redan har pågått en tid, ger sämre förutsättningar för en utvärdering att genomföra datainsamling utöver det som nämndes i punkten ovan.

Samlat innebär detta att förutsättningarna för att besvara utvärderingsfrågor gällande programmets effekter på individnivå är begränsade. Det är visserligen möjligt att inom ramen för uppföljning beskriva vad som händer med deltagarna på kort sikt, men det är mer problematiskt att svara på frågan om vad utfallet beror på.

Hur bör PO F ingå i utvärderingsplanen och utvärderas

Mot ovanstående bakgrund är det alltså dåliga förutsättningar för att i en utvärdering av PO F studera utfall på individnivå på ett sätt som går djupare än vad som görs i befintlig programuppföljning med Svenska ESF-rådets indikatormodell för ESF+. Förslaget är därför att PO F utvärderas inom ramen för den övergripande

² Artikel 44 i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2021/1060 anger att "Medlemsstaten eller den förvaltande myndigheten ska utvärdera programmen **mot ett eller flera av följande kriterier:** ändamålsenlighet, effektivitet, relevans, samstämmighet och mervärde för unionen, i syfte att förbättra kvaliteten när det gäller utformning och genomförande av program. Utvärderingarna får också omfatta andra relevanta kriterier, såsom inkludering, icke-diskriminering och synlighet, och får omfatta fler än ett program.

programutvärderingen som genomförs i slutet av programperioden. Den utvärderingen har särskilt fokus på kriterierna relevans och samstämmighet. Insatserna i PO F föreslås därför att utvärderas utifrån följande frågeställningar:

- **Relevans:** Har programmets insatser, målsättningar och målgrupper formulerats med utgångspunkt i de utmaningar som finns regionalt och nationellt inom socialfondens politikområden?
- **Samstämmighet:** Har utlysningarna och insatserna i programmet utformats på ett sätt som skapar goda förutsättningar att uppnå programmets särskilda mål och förväntade effekter?

Den övergripande utvärderingen ska även göra en samlad bedömning av programmets avtryck utifrån de programspecifika utvärderingarna och andra relevanta underlag. Det finns därför utrymme att i den utvärderingen även göra en samlad bedömning av PO F baserat på:

- Datainsamling, analys och slutsatser gällande relevans och samstämmighet.
- Programområdets finansiella implementering samt måluppfyllelse för projekt och deltagare utifrån programuppföljningen.
- Analys av PO F utifrån den utvärdering som görs av Care 2 som finansierades inom ramen för React-EU under programperioden 2014-2020. Utvärdering av ändamålsenlighet, effektivitet och mervärde för unionen genomförs inom ramen för denna utvärdering. Care 2 är ett relevant referensobjekt för PO F som har samma mål, målgrupp och samhällsutmaning.³ Detta gör att utvärderingen av Care 2 kan vara ett relevant underlag för analysen av PO F i den övergripande programutvärderingen av ESF+.

Sammantaget är det vår bedömning att dessa analyser och underlag tillsammans ger förutsättningar för en bedömning av PO F i den övergripande programutvärderingen.

³ Skillnader mellan de två insatserna finns dock inom flera olika områden: Utlysningen inom Care 2 var till exempel öppen för ansökningar hela perioden medan utlysningarna inom PO F var traditionella utlysningar som stängt ett visst datum. Projekten inom Care 2 hade stora inslag av SFI medan detta inte är möjligt i PO F. I stället går deltagarna på SFI utanför projektet och deltar bara i projekten på halvtid. Målgruppen har breddats i PO F vad gäller ålder, som exempel ingår barnpassning vilket inte var tillåtet tidigare. Under Care 2 var det fler digitala inslag i projekten i jämförelse med PO F där det i första hand ska vara fysiska projektaktiviteter. Projektägarna är ofta de samma även om det tillkommit nya organisationer i PO F som inte deltagit tidigare.

Bilaga: Förslag på tillägg till utvärderingsplanen för det nationella programmet för Europeiska socialfonden+ (2021 - 2027)

Tillägg 1: Utvärderingsfrågor för programområde F

Relevans: Har programmets insatser, målsättningar och målgrupper formulerats med utgångspunkt i de utmaningar som finns regionalt och nationellt inom socialfondens politikområden?

Samstämmighet: Har utlysningarna och insatserna i programmet utformats på ett sätt som skapar goda förutsättningar att uppnå programmets särskilda mål och förväntade effekter?

Tillägg 2: Utvärderingsfrågornas utformning för programområde F

Inom programområde F genomförs insatser syftande till att stötta ukrainare som omfattas av massflyktsdirektivet så att de kan komma i arbete och bli socialt delaktiga medan de vistas i Sverige.

Eftersom det finns få eller inga uppgifter målgruppen i svenska register är det inte möjligt att basera utvärderingen på registerdata. Givet insatsens korta varaktighet med 6 månader långa projekt under perioden oktober 2023 till mars 2024 är förutsättningarna för att genomföra ny datainsamling i en utvärdering inte fördelaktiga. Utvärderingsfrågor som handlar om att utvärdera effekter på individnivå är därmed svåra att besvara.

PO F kommer att utvärderas inom ramen för den övergripande programutvärderingen av ESF+ med fokus på programområdets relevans och samstämmighet. I den övergripande utvärderingen finns även möjlighet att göra en samlad bedömning av PO F där även andra relevanta underlag vägs in, till exempel indikatoruppföljningen av PO F och utvärderingen av Care 2, från programperioden 2014-20, som utgör ett relevant jämförelseobjekt.

Tillägg 3: Tidplan för programområde F

Utvärdering av programområde F inleds och slutförs inom ramen för den övergripande programutvärderingen. Inleds 2027 och slutförs 2029.

